

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія держави і права України та зарубіжних країн»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Факультет	Юридичний
Кафедра	Цивільно-правових дисциплін
Семестр	I
Кількість кредитів	7
Мова викладання	українська

Викладач	кандидат юридичних наук, професор Осауленко О. І.
Контактна інформація	e-mail: osaulenko.oleksandr@megu.edu.ua

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Історія держави і права України та зарубіжних країн» розглядає історію виникнення державно-правових інститутів країн та етапи їх розвитку, зміни та еволюцію систем управління та правових систем зарубіжних країн та України, їх зв'язок із соціально-політичними процесами.
Мета та цілі	Підготовка юриста із широким колом знань про загальну історію держави та права, процеси виникнення, утворення і розвитку держави і права у певній конкретній історичній обстановці у кожній окремій країні; з'ясування питань виникнення, розвитку, а також занепаду історичних типів держави та права, форм держави та права, їх різновидів, причин і наслідків організаційних і структурних змін у державному апараті і системах права.
Результати навчання	<p>Опанувавши дисципліну студенти повинні знати історію виникнення державно-правових інститутів та етапи їх розвитку, основні системи права, їх зміст і місце в історії конкретних держав; знати економічні, природно-географічні, соціальні, демографічні, світоглядно-релігійні, етнічні та інші фактори виникнення та розвитку інститутів держави та права в різних регіонах світу.</p> <p>Опанувавши дисципліну студенти повинні вміти аналізувати процеси, що відбуваються в політичному і правовому житті країн, що вивчаються, використовувати в професійній діяльності знання отримані протягом роботи над дисципліною; порівнювати і визначати на основі теоретичних знань даного курсу загальне та особливе в структурі і функціонуванні політичних і правових систем; аналізувати причини та обставини, що вплинули на утворення держави і права України та зарубіжних країн, процес їх становлення, зміну форми і політичного режиму, розуміти складні державно-правові явища сьогодення.</p>

Soft skills:
соціально-психологічні аспекти професійної компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері права з розумінням природи і змісту основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин.

Пререквізити

«Конституційне право», «Теорія держави і права»

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн	Історія держави і права: загальна характеристика. Предмет історії держави і права зарубіжних країн. Історія держави і права України та зарубіжних країн як наукова спеціальність і навчальна дисципліна. Історія держави і права зарубіжних країн серед юридичних та інших суспільних наук. Функції науки історії держави і права зарубіжних країн. Методологія історії держави і права зарубіжних країн. Принципи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави і права зарубіжних країн. Періодизація історії держави і права.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.
Тема 2. Держава і право Стародавнього Єгипту	Загальна характеристика. Періодизація. Додинастичні періоди та Раннє царство. Періодизація. Давнє царство та Перший перехідний період. Періодизація. Середнє царство – Другий перехідний період. Періодизація. Нове царство. Періодизація. Третій перехідний період. Періодизація. Пізнє царство. Суспільний лад періоду Нового царства. Державний лад періоду Нового царства. Центральний апарат. Місцеве управління. Період Нового царства. Судова система Давнього Єгипту. Особливості судового процесу Давнього Єгипту. Джерела права у Давньому Єгипті. Право власності на землю у Давньому Єгипті. Злочини у Давньому Єгипті. Покарання у Давньому Єгипті. Договірне право у Давньому Єгипті.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 3. Держава і право Стародавньої Месопотамії	Загальна характеристика. Протописьмовий період (2900-2750 рр. до н.е.). Ранньодинастичний період (2750-2310 рр. до н.е.). Період давніх централізованих держав деспотичного характеру (XXIV- IX ст. до н.е.). Період давніх централізованих держав деспотичного характеру (XXIV-XIX ст. до н.е. Продовження). Староавілонський період (XX-XVII ст. до н.е.). Середньоавілонський період (XVI-X ст. до н.е.). Організація центрального управління у Давньому Вавилоні (XX-XVII ст. до н.е.). Організація місцевого управління у Давньому Вавилоні (XX-XVII ст. до н.е.). Основні групи населення. Староавілонський період. Зміни в соціальній структурі суспільного ладу Вавилону (XVI-X ст. до н.е.). Правові джерела давніх держав Месопотамії. Правові джерела давніх держав Месопотамії. Закони Шульгі (2093-2047 рр. до н.е.). Правові джерела давніх держав Месопотамії. Закони Ліпід-Іштара (близько 2003 р. до н.е.). Правові джерела давніх держав Месопотамії. Закони царства Ешнунні (близько 1800 р. до н.е.). Правові джерела давніх держав Месопотамії. Закони царя Хаммурапі (1792-1750 рр. до н.е.). Особливості судового процесу у Давньому Вавилоні. Закони царя Хаммурапі (1792-1750 рр. до н.е.). Покарання за законами царя Хаммурапі. Середньоасирійські закони.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 4. Держава і право Давньої Індії	Загальна характеристика. Періодизація староіндійської цивілізації. Правителі Магадхи. Буддійський період. IV-III ст. до н.е. Правителі Магадхи. Буддійський період. IV-III ст. до н.е. (продовження). Правителі династії Маур'їв. Правителі Шунга і Канва. Правителі династії Гуптів. Харапська цивілізація. Особливості державного та суспільного ладу. Суспільний лад Давньої Індії. Племінна структура	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.

	Давньоіндійського суспільства. Військова демократія у Ведійський період. Державний лад імперії Маур'їв. Право Давньої Індії.	
Тема 5. Держава і право Стародавнього Китаю	Загальна характеристика. Періодизація історії держави у Давньому Китаї. Додинастичний період. Періодизація історії держави у Давньому Китаї. Династії Шань (Інь), Чжоу, Цін, Хань. Державний та суспільний лад давнього Китаю. Династія Шань-Інь (XVII-XII ст. до н.е.). Адміністративно-територіальний устрій Давнього Китаю. Династія Шань-Інь (XVII-XII ст. до н.е.). Основні посадові особи та деякі інші категорії у Давньому Китаї. Період Чжоу (XI ст. – 221 р. до н.е.). Основні державні утворення Давнього Китаю (з найдавніших часів до кінця V ст. до н.е.). Основні державні утворення Давнього Китаю. Період Семи царств (V-III ст. до н.е.). Особливості державного ладу Західного Чжоу (1122-771 рр. до н.е.). Суспільний лад Давнього Китаю. Династія Чжоу. Аристократія (XI ст. – 221 р. до н.е.). Суспільний лад Давнього Китаю. Династія Чжоу. Вільне населення (XI ст. – 221 р. до н.е.). Суспільний лад Давнього Китаю. Династія Чжоу. Залежні категорії населення (XI ст. – 221 р. до н.е.). Устрій князівства Західне Чжоу. Державний лад імперії Цін (221-207рр. до н.е.). Реформи Шан Яна. Реформи імперії Хань. Реформи Лю Бана (207 р. до н.е. – 220 р. н.е.). Реформи імператора У Ді (140-87 рр. до н.е.). Реформи Ван Мана (1-5 рр. н.е.). Державний лад імперії Хань. Місцеві органи управління. Реформи імперії Тоба Хун. Північне Вей (70-80-ті рр. V ст.). Основні джерела права Давнього Китаю. Періодизація розвитку права Давнього Китаю. Право власності на землю у Давньому Китаї. Розвиток права власності на рабів Давнього Китаю. Розвиток договірної права Давнього Китаю. Злочини у Давньому Китаї. Покарання у Давньому Китаї.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 6. Держава і право Стародавньої Греції	Виникнення полісної організації суспільства і держави. Розвиток соціальної структури і державного механізму Афіньської республіки. Формування державності у Стародавній Спарті. Джерела та основні риси права давньогрецьких держав.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 7. Держава і право Стародавнього Риму	Формування державності у Стародавньому Римі. Державний механізм Риму у період республіки. Трансформації соціальної структури. Зміни державного устрою в Римі на етапі переходу від республіки до імперії. Форма держави у Стародавньому Римі в періоди принципату і домініату.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 8. Держава і право франків	Особливості виникнення держави у франків. Основні етапи розвитку феодальної держави і права. Виникнення Франкської держави та формування її державного апарату. Суспільний лад. Реформа Карла Мартелла. Державний устрій. Верденський договір 843 р. і розпад франкської держави. Джерела та основні риси права франків. Джерела права. Салічна правда.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя	Становлення феодальної держави Франції. Суспільний устрій. Право. Судова система.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя	Процес формування Німеччини. Суспільний устрій. Державний лад. Право. Ленне та земське право. «Саксонське зерцало», «Німецькезерцало», «Кароліна». Судова система.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.

Тема 11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя	Становлення і розвиток ранньофеодальної держави. Державний устрій. Королівська влада і центральні органи управління. Територіальна роздробленість та її закріплення в нормативних актах. Загальна характеристика джерел права.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	Характерні особливості канонічного права. Предмет канонічного права. Суб'єкти канонічного права. Принципи канонічного права. Джерела канонічного права. Правовідносини в канонічному праві. Міське право. Магдебурзьке право.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя	<p>Утворення й розвиток Давньоруської держави. Суспільний лад. Державний устрій. Давньоруське право. Джерела давньоруського права. Руська правда – визначна пам'ятка давньоруського права. Характерні риси давньоруського права. Галицько-Волинське князівство та його право. Литовсько-Руська держава та її право. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої. Запорозька Січ: військово-політичний устрій та право. Козацько-гетьманська держава та її право.</p> <p>Утворення і розвиток Московської держави і права. Державний лад. Особливості станово-представницької монархії. Роль Боярської Думи. Особливості утвердження абсолютизму в Росії. Суспільний лад. Правове становище різних груп суспільства. Джерела права. Судебник 1497 р. та початок закріпачення селян. «Соборне Уложення» 1649 р. Характеристика цивільного та кримінального законодавства Московії.</p>	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки	Основні закономірності виникнення і розвитку феодальної держави і права Азії та Африки. Традиційний характер суспільно-політичного життя і форм держави. Вплив релігії на соціальну і політичну структуру. Держава і право Східної Римської імперії (Візантії). Періодизація виникнення та розвитку держави. Державний устрій. Реформи Константина Великого та Юстиніана. Розвиток феодальних відносин у Візантії. Боротьба із зовнішніми ворогами. Боротьба з хрестоносцями. Латинська імперія. Джерела права. Кодифікація Юстиніана у Візантії. Розвиток візантійського права в VIII – XIV ст. Еклога. Прохірон. Базиліки. Занепад імперії. Завоювання Константинополя турками-сельджуками. Держава і право Арабського Халіфату. Виникнення держави. Громадський устрій. Державний устрій Арабського халіфату. Мусульманське право. Держава і право середньовічного Китаю. Династії середньовічного Китаю. Суспільний устрій середньовічного Китаю. Державний устрій. Держава і право середньовічної Індії. Делійський султанат та Імперія Великих Моголів. Суспільний устрій. Державний устрій і право. Держава і право середньовічної Японії. Виникнення держави. Династична історія Японії. Феодальне суспільство Японії. Палац. Духовний світ японського суспільства. Особливості становлення і розвитку мусульманського права, зв'язок релігії та права. Джерела мусульманського права. Коран. Сунна. Іджма. Право власності. Договір. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання. Право середньовічних африканських держав.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 15. Загальна характеристика держави і права в Новий час	Криза феодального ладу та основні причини буржуазних революцій. Виникнення нових правових систем. Основні системи права: англосаксонська, романо-германська (континентальна) тощо. Зміни в державному та суспільному ладі держав Нового часу. Буржуазні республіки та просвітницький абсолютизм. Принципи формування та тенденції розвитку буржуазного права.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.

Тема 16. Держава і право Англії Нового часу	Причини, передумови, завдання, рушійні сили англійської революції середини XVII ст. Періодизація, три етапи революції. Державний лад революційного періоду. Політичні течії в революції. Довгий парламент. Встановлення конституційної монархії. Основні державноправові зміни періоду революції. Проголошення республіки. Протекторат Кромвелля. «Знаряддя управління» 1653 р. Система органів влади і управління за часів протекторату. Військова диктатура Кромвелля. Реставрація Стюартів. «Славетна революція». Результати революції. Державний устрій Великобританії у XIX ст. Діяльність парламенту та парламентські реформи. Соціальна структура англійського суспільства у Новий час. Джерела та характерні риси права Англії середини XVII – XIX ст.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 17. Виникнення розвитку держави і права в Америці	Держави і право доколумбової Америки. Державно-правовий розвиток майя, інків та ацтеків. Міста-держави майя. Утворення держави. Суспільний устрій. Державний устрій. Право майя. Імперія інків. Утворення держави. Суспільний устрій. Державний устрій. Держава ацтеків. Виникнення і розвиток держави і права США. Утворення колоній у Північній Америці. Види колоній та особливості їхнього управління. Війна за незалежність англійських колоній, її результати. Декларація незалежності США 4 липня 1776 р., «Статті конфедерації» 1781 р. Конституція США 1787 р. Державний лад США. «Білль про права» 1791 р. Справа Мербері проти Медісон. Доктрина Монро. Взаємовідносини між гілками державної влади у XIX – на початку XX ст. Громадянська війна у США у середині XIX ст. та її наслідки.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 18. Держава і право Франції Нового часу	Причини, передумови, завдання, рушійні сили Великої французької революції кінця XVIII ст. Періодизація революції. Державно-правові ідеї Вольтера, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є. Три основні етапи революції. Установчі збори. Жирондистська республіка. Якобінська диктатура. Революційний уряд. Конвент та його комітети. Революційний трибунал. Армія. Соціально-економічні заходи якобінців. Аграрне та робітниче законодавство. Вплив Великої французької революції на становлення держави нового типу. Джерела права революційного періоду. «Декларація прав людини і громадянина» 1789 р. Конституції 1791 р., 1793 р. Переворот 9-го термідора і термідоріанська реакція. Конституція 1795 р. Уряд Директорії. Органи державної влади в період Директорії, консульства та імперії Наполеона I. Джерела права, кодифікація законодавства у період I імперії. Цивільний Кодекс Французів (Кодекс Наполеона) 1804 р. Структура та основні положення Кодексу. Вплив римського права на зміст Кодексу. Сімейне право за Кодесом Наполеона. Рецепція Кодексу Наполеона в інших державах. Конституційне законодавство XVIII – XIX ст. Реставрація монархії Бурбонів. Хартія 1814 р. Липнева революція і Хартія 1830 р. Революція 1848 р. і проголошення (Другої) республіки. Конституція 1848 р. Державний переворот Луї Бонапарта (1851 р.) і Конституція 1852 р. Державний лад Другої імперії. Причини виникнення Паризької комуни як форми органів самоврядування. Роль Центрального комітету національної гвардії. Державний лад Паризької Комуни та принципи її організації. Декларація «До французького народу» 19 квітня 1871 р. Судова система. Соціально-економічні заходи Комуни. Утворення Третьої республіки. Державний лад періоду Третьої республіки. Партії і політична боротьба після загибелі Комуни. Конституційні закони 1875 р. Органічні закони 1884 р. Джерела та характерні риси права Франції у кінці XVIII – на початку XX ст.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 19. Держава і право Німеччини Нового часу	Причини, передумови, завдання, рушійні сили революції в Німеччині (т. зв. «Березнева революція») 1848-1849 рр. Періодизація революції. Революційні виступи в Австрії та Пруссії. Франкфуртський парламент і Конституція 1849 р. Результати	Анотація матеріалу. Виконання завдань

	революції. Вплив революції 1848 р. на розвиток німецьких держав. Реформи в Пруссії. Північнонімецький союз. Утворення імперії. Конституція 1871 р. Державний лад Німеччини у кінці XIX – на початку XX ст. Джерела та основні риси права Німеччини Нового часу. Австрійська імперія та реформи Габсбургів. Перетворення Австрійської імперії на дуалістичну монархію – Австро-Угорщину. Суспільний лад Німеччини у XIX ст. Характерні риси та джерела права Німеччини.	практичної роботи.
Тема 20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу	Держава і право Японії. Причини та наслідки «закриття Японії». Суспільний та державний лад Японії до середини XIX ст. Передумови революції в Японії. Революція Мейдзі («Реставрація Мейдзі») – початок революційних перетворень в Японії. Реформи 70-80-х рр. XIX ст. Виникнення політичних партій. Конституція 1889 р. Державний та суспільний лад Японії кінця XIX – на початку XX ст. Особливості формування та джерела японського права. Держава і право Китаю. Династія Цін. Велика селянська війна 1850- 1864 рр. у Китаї. Криза політичної системи. Рух за введення конституційного правління наприкінці XIX ст. реформ. Три принципи Сунь Ятсена. Сінхайська революція 1911 р. Скиннення Маньчжурської династії Цін. Проголошення Китайської Республіки. Особливості китайського права, джерела.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 21. Правове становище українських земель в період втрати державності.	Суспільно-політичний устрій і право на українських землях у складі імперій. Російські органи влади й управління на українських землях. Судова система на українських землях у складі Російської імперії. Право на українських землях складі Російської імперії. Суспільно-політичний устрій і право в Галичині, на Північній Буковині та Закарпатті.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу	Загальні тенденції розвитку держави, права та суспільства в XX – на початку XXI ст. Зміни на політичній карті Європи після Першої світової війни. Друга світова війна та її державно-правові наслідки. Нові тенденції у розвитку правових систем. Поява нових галузей законодавства і комплексних галузей права. Розвиток приватного права Новітнього часу. Еволюція публічного права Новітнього часу. Вплив міжнародних правових норм на внутрішнє право окремих держав. Об'єднання Європи та утворення ЄС.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.
Тема 23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху	Держава і право Англії в Новітню епоху. Особливості державного розвитку Англії. Держава і право Німеччини в Новітню епоху. Держава і право Італії в Новітню епоху. Держава і право Франції в Новітню епоху. Національні держави Центральної та Південно-Східної Європи. Виникнення після Першої світової війни національних держав у Чехословаччині, Угорщині, Югославії, Болгарії. Утворення незалежної Польської Республіки. Конституційне самовизначення Болгарії. Утворення Центральної Ради. Державне будівництво УНР. Формування права УНР. Українська держава і право (Гетьманат П. Скоропадського). Українська Народна Республіка часів Директорії та її право. Західноукраїнська Народна Республіка та її право. Утворення радянської держави і права в Україні. Радянська державність і право в Україні у 20-30 рр. XX ст. Держава і право України у роки Другої світової війни (1939-1941 рр.). Держава і право УРСР у повоєнні роки та період десталінізації (1945 – перша пол. 1960 рр.). Держава і право України в період „застою» (середина 1960-середина 1980 рр.). Державно-правовий розвиток України в період перебудови (1985-1991 рр.). Держава і право сучасної України.	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Бостан Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст] : навчальний посібник / Л. М. Бостан, С. К. Бостан. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Центр учб. л-ри, 2018. – 730 с.
2. Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. П. Глиняний. – К.: Істина, 2012. – 768 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: підручник / Л. М. Маймескулов Д. А. Тихоненков, В. В. Россіхін, С. І. Власенко. – Х.: Право, 2013. – 520 с.
4. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. С. Макарчук. – 8-ме вид., доповн. – К.: Атіка; Х.: Право, 2015. – 624 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/82499/pravo/zagalna_istoriya_derzhavi_i_prava_zarubizhnih_krayin
5. Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн / Г. І. Трофанчук. – К.: Юрінком Інтер, 2018. – 448 с.
6. Хома Н. М. Історія держави та права зарубіжних країн [Текст] : навч. посібник / Н. М. Хома. – 3-тє вид., стер. – Львів : Магнолія-2006, 2017. – 480 с.
7. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін. ; вступ. слово О. М. Бандурки]. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
8. Дудченко О. С. Історія держави і права України та зарубіжних країн [Текст]: навч.-метод. посіб. / О. С. Дудченко; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 246 с.
9. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн та римське право: навчальний посібник. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2019. 384 с.

Додаткова

1. Бостан Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн. Держава і право епохи громадянського суспільства [Текст]: навч. посіб. / Л. М. Бостан, С. К. Бостан. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – 452 с.
2. Бостан Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник / Л.М. Бостан, Н.К. Бостан. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 672 с.
3. Бостан Л.М. Історія держави і права у зарубіжних країнах: навч. посібник / Л.М. Бостан, С. К. Бостан. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Центр учб. л-ри, 2008. – 730 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/13-Istor_derzh_prava_Bostan.pdf
4. Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. П. Глиняний. – К.: Істина, 2005. – 768 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk677644.pdf>
5. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) [Текст]: науч.-практ. и учеб. издание / пер. с фр. В. Н. Захватаев. – К.: Правова єдність, 2016. – 1156 с.
6. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; Отв. ред. Л.Л. Кофанов. В восьми томах. – М.: «Статут», 2002. – 231 с.
7. . Іванов В. М. Історія держави і права України : навч. посібник/ В. М. Іванов. – К. : Атіка, 2007. – 728 с.
8. Захарченко П. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посіб. для дистанц. навч. / П. П. Захарченко [и др.]; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". – К.: Університет "Україна", 2005. – 214 с.
9. Иглз Р. История Англии. Подробный справочник по истории / Р. Иглз. – М.: АСТ, 2008. – 304 с.
10. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – початок ХХІ ст.) [Текст]: [навч. посіб.] / [Б. Й. Тищик та ін.]. – Л.: Світ, 2016. – 718 с.
11. Калганова О. А. Історія держави і права зарубіжних країн (у визначеннях і схемах) [Текст]: навч. посіб. / О. А. Калганова, Т. М. Супрун; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь: Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. – 102 с.
12. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн. Відповіді на екзаменаційні питання / Д. А. Тихоненков. – Х.: Право, 2020. – 248 с.
13. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн/ Д. А. Тихоненков. – Х.: Право, 2017. – 248 с.
14. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Методологічні принципи та підходи історико-правового дослідження кримінально-виконавчої системи України. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 2. С. 29 –31
15. Осауленко О. І. Композиція правозастосовних актів. Правоохоронна діяльність: історія,

сучасний стан, перспективи розвитку : матеріали наук.-теорет. конф. (присвячена пам'яті видатного науковця О. Ф. Граніна), м. Київ, 23 берез. 2017 р. Київ: НАВС, 2017. С. 120–123.

16. Осауленко О. І. Теорія поділу влад Шарля Луї Монтеск'є та її вплив на правові реформи сучасної України. Правові реформи як елемент соціального реформування : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (Рівне, 11–12 груд. 2019 р.). Рівне: МЕНУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2019. С. 20–25.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-5)	10
Змістовий модуль 2 (теми 6-7)	4
Змістовий модуль 3 (теми 8-12)	13
Змістовий модуль 4 (теми 13-14)	6
Змістовий модуль 5 (теми 15-20)	18
Змістовий модуль 6 (тема 21)	3
Змістовий модуль 7 (тема 22-23)	6
Підсумковий контроль – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни